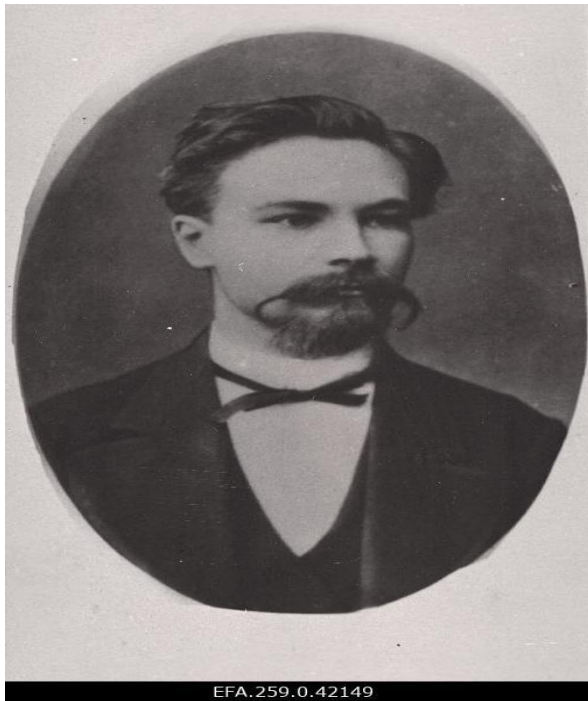

JUHAN KURRIK (29.mai 1849 – 20.mai 1922) – Rõuges töötanud kooliõpetaja

Täna on sünniaastapäev koolmeistril ja rahvusliku liikumise tegelasel Juhan Kurrikul (29. mai 1849 - 20. mai 1922). Kurrik töötas kooliõpetajana Rõuges, Tartus ja Rannus, muu hulgas Tartu Õpetajate Seminaris; viimase sulgemise järel samas piirkonnas köstri ja organistina. Koguteoses „Postimees 1857 – 1907 : 50-aastase kestuse mälestuseks“ (1909) iseloomustab Kurrik end nii: „Ka omalusti olen tegew olnud. Olin Eesti Kirjameeste S. ja Eesti Aleksandri kooli pääkomitee kirjatoimetaja, ajuti ka E. Kirjam. Seltsi ja Wanemuise S. abiesimees, olin ka mõne üleüldise laulupidu toimekonnas kirjatoimetaja ametis, toimetasin rohkemat a. nädalal. „Meelejahutaja“ [,] ühendasin C. R. Jakobsoni „Koolilug. raamatu“ 2. ja 3. jao kokku teiseks jaoks, ilmutasin „Postimehes“ ja mõnes teises ajalehes kriitikaid, omapeetud kõnesid, järelehüüdeid jne. Olin parteide keskes erapooletu, seisin aga ometi jakobsonianeri hinnas ja hädaohus.“ Lisaks eelnevale loetelule on ta osalenud Eesti Üliõpilaste Seltsi ja Eesti Kirjanduse Seltsi tegevustes.

J. Kurrik on Eesti Kirjameeste Seltsi (EKmS) asutajaliikmeid. Sel seltsil on oluline koht eesti rahvusliku pedagoogilise mõtte kujunemisel. Üks seltsi tähtsamaid ülesandeid oli algusest peale õppe- ja metoodilise kirjanduse soetamine. 1875. aasta jaanuaris toimunud EKmS-i koosolekul tehti Kurrikule ettepanek kirjutada turnimise (võimlemise) õpik. Seltsi koosolekul 1878. aastal tutvustas Kurrik „Turnimise raamatu“ 1. osa, mis „saada piltidega ja Wenekeeli utsitamise kommandoga välja tulema.“ (EKmS-i protokollid 1878). Raamatu esimeses pooles annab autor „üleüldisi õpetusi“ lapse kasvatamisest: kasvatamise puhul „ihu niisama tähtjas asi olla, kui waim...turnimine sellepärast niisama suure õigusega meie rahwakooli tunniplaani pääl peab aset pidama, kui katekismus ja rehkendus.“ Teises pooles leiab joonistega võimlemisharjutuste kirjeldusi, ülevaate riviharjutustest ja venekeelseid rivikäsklusi. „Turnimise raamat“ ilmus Eesti Kirjameeste Seltsi Toimetiste sarjas 1879. aastal. Siiani on Kurriku pakutud terminitest kasutusel näiteks „jalavahetus“, „marss“, „paigale“, „rida“.

Keelemees J. V. Veski meenutab oma kooliaega Vaidavere külakoolis 1880. aastatel nii: „Koolis harjutati õpilasi lugemises, kirjutamises ja rehkendamises. Rõhku pandi usuõpetuse algete tutvustamisele. [-] Vahetevahel harrastati ka võimlemist. Koolimaja ees tehti poistega väikesi võimlemisharjutusi, mida tol ajal tunti turnimisena. J. Kurriku „Turnimise raamatu“ järgi olid poisid ühe laulukese ära õppinud, seda laulsime võimlemise ajal. Laul, ilmselt saksa keelest tõlgitud, kõlas nii: „Turnida tahan ma noore priske jõuga. Turnisõit, see mu võit, see mul annab õiget õit.“

Kurrik polnud ainult teoreetik, ta andis oma sportlike harrastustega isiklikku eeskujulist paljudele kaasaegsetele. Ta oli muuhulgas talisupleja. J. V. Veski meenutab: „Mõnigi kord, kui ta Eesti Kirjanduse Seltsi „Eesti keele õigekirjutusesõnaraamatu“ koostamise komisjoni koosolekul oli, lahkus ta sealt enne lõppu, öeldes: „Näete, ilus talveilm täna. Ma ei saa istungi lõpuni olla, pean minema ennast jääauku kastma.“ Kurrik oli üks eluaegne müllerdaja, s. t. ta oli end arendanud taani võimlemisõpetaja Jörgen Mülleri laialdaselt tunnustatud süsteemi järgi.“ Laiemale üldsusele tutvustas Kurrik Mülleri ideid „Tervise raamatus“ (1907).

Kurrik on koostanud populaarsed aritmeetikaõpikud „Laste arvuvald“ I-III (1879-1880) maarahva alama astme koolidele ning esimesed eestikeelsed algebraõpikud „Arvuvald“ I ja II (1879, 1880) kihelkonnakoolidele. Iga õppevahendi juurde kuulub ka lahenditeraamat. Neid õpikuid kasutati pärast 1880. aastate koolireformi venekeelses tõlkes. J. Kurriku õpetajatele mõeldud käsiraamat „Kirjutamise õpetus“ ilmus 1882. aastal. Samal aastal ilmus tema sulest esimene eestikeelne stenograafiaõpik.

J. Kurriku koostatud on „Kolm suurt lugu“ (käsitleb «Kalevipoega», «Nibelunge» ja «Lembitut», ilm. 1886) ning rahvuslike nimede raamat (1901). Ta on kirjutanud usuteaduslikke raamatuid, nt. „Surma warju orus : leinakordade kohased kirjasõnad ja palwed, maenitsused ja laulud“ ja „Waimus ja tões : raamat mõnesuguste palwetundide pidamise tarwis“ (1901).

